

розуміння, зустрічається з невизначеністю, відповідальністю, з тим що життя не вічне і як людина, і як професіонал [6; 8; 9].

Підсумовуючи необхідно зазначити, що саме особистість психолога є його робочим інструментом, а так це одна з найбільш схильних до емоційного вигорання професій, то знати та враховувати саме причини синдрому емоційного вигорання є ключовим для забезпечення успішної діяльності професіонала.

Список використаних джерел:

1. Безносів С.П. Професійна деформація особистості. – СПб.: Речь, 2004. – 271 с.
2. Бещук-Венгерська Н.В. Профілактика синдрому професійного вигорання у педагогів. Методичний посібник / Бещук-Венгерська Н.В. – Вінниця : ММК, 2015. – 39 с.
3. Бойко В.В. Синдром «емоціонального вигорання» в професійному общенні. – СПб.: Пітер, 1999. – 105 с.
4. Водопьянова Н.Е. Синдром вигорання: діагностика і профілактика / Н.Е. Водопьянова. – СПб.: Пітер, 2008. – 336 с.
5. Глауберман Д. Радість сгорання: как конец света может стать новым началом. – М.: Добрая книга, 2004. – 364 с.
6. Лэнгле А. Экзистенциальный анализ синдрома эмоционального вигорання // Дотянуться до жизни. Эмоциональный анализ депрессии. М., 2010.
7. Трунов Д.Г. «Синдром сгорання»: позитивный подход к проблеме // Журнал практического психолога. 1998. № 8. – С. 84–89.
8. Юдина Е.В. Супервизия при синдроме вигорання психолога-консультанта с точки зрения экзистенциально-гуманистического подхода // Травматический стресс и профессиональная деятельность: Материалы научно-практической конференции / Под ред. Луковцевой З.В., Стрижалковской М.А. М., 2010. – С. 40–46.
9. Ялом И. Экзистенциальная психотерапия / Пер. с англ. Т.С. Дробиной. М.: Класс, 1999. 576 с.

Лесик А.Я.

вчитель початкових класів,

Комунальний заклад «Луцька загальноосвітня школа І-ІІІ ст. №25»

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УЧНЯ НА УСПІШНІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Особливості діагностики властивостей та особливостей нервової системи та дослідження їх впливу на навчальні досягнення молодших школярів

Для того, щоб результативно впливати на будь-яке психічне утворення, процес, феномен тощо, необхідно знати, що є його підґрунтям. Психобіологічною основою індивідуальності людини є темперамент.

Звичайно, діагностика темпераментів школярів не може бути для вчителя самоціллю. Це необхідно для індивідуалізації освітнього процесу, а також як передумова для корекції окремих темпераментальних рис негативного плану [1].

Тейпінгтест є досить інформативним інструментом шкільної психодіагностики. За його допомогою учитель розкриває деякі приховані резерви посилення навчальної діяльності школяра. Справа в тому, що в цьому тесті останній виявляє свій максимум рухливості. Постає питання: а як співвідноситься цей максимум з темпом рухів, який є для учнів зручним і, отже, типовим? У кожного з них це співвідношення виявляється різним. У декого максимум мало відрізняється від звичайного темпу. Отже, тут прихованих резервів практично немає. Зате в інших розрив між максимумом і звичайним темпом може виявитися досить значним. І якщо їхній звичайний темп значно поступається віковій нормі, то, безумовно, має місце певний резерв збільшення рухливості [2].

Важливо порівняти силу нервової системи з особливостями темпераменту. На цій підставі можна визначити силу працездатності учня і продумати рекомендації для її підвищення, зокрема шляхом створення для учня індивідуального стилю діяльності [3].

Від діагностики темпу, швидкості нервово-психічних процесів і моторики школяра перейдемо до іншої темпераментальної риси – гнучкості цих процесів. Характеристика та її негативний полюс становлять інертність, жорсткість, відсутність гнучкості має винятково важливе значення для успішної навчальної діяльності, адже з нею пов'язана здатність учня легко і безпомилково переключатися з одного її виду на інший.

Для діагностики даного параметра в учнів молодшого шкільного віку можна використати таку тестоподібну методику. Вчитель пропонує дітям – як своєрідне змагання – писати в зошитах протягом певного відрізка часу латинську літеру S, зразок якої вони бачать на дошці. Потім за якийсь час (2-5 хв) подається друга команда – переключитися на літеру Z, котра має протилежну конфігурацію. Далі через такий самий інтервал – третя команда: писати обидві літери у порядку їх чергування протягом знову ж таки 2-5 хв.

Щоразу учні самі обчислюють результати своїх дій. Робиться це за двома показниками. Перший становить різниця між кількістю літер, написаних при виконанні першого і другого завдань, другий – другого і третього. Обидві різниці сумуються. Якщо в того чи іншого учня одержана сума значно перевищує вікову норму, то це розглядається як свідчення певної інертності нервово-психічних процесів [4].

Тестоподібна гра може бути використана і для уточнення діагнозу щодо дітей з підвищеною імпульсивністю. їм послідовно пропонують завдання, замасковані під арифметичні задачі, які насправді не потребують жодних арифметичних дій.

Звичайно, ці задачі не можна пропонувати підряд – їх треба чергувати із справжніми. Учень, який помилився у трьох тестових задачах, характеризується як схильний до підвищеної імпульсивності [2].

Тож не варто надто категорично ставити питання про віднесення учня до певного типу темпераменту. Він може більшою чи меншою мірою мати властивості певного типу [5].

2. Індивідуальний підхід до дітей з різними типами ВНД у навчальній діяльності [5]

Тип темпераменту	Основні особливості	Рекомендації щодо роботи
Холеричний	<ul style="list-style-type: none"> • Мають неврівноважену нервову систему; • зазвичай швидко реагують на запропоновані завдання, але відповідають часто необмірковано, не встигають себе загальмувати, виявляють нетерпіння; • захоплюючись чим-небудь, починають працювати з повною віддачею, але швидко остигають; • значно переоцінюють свої здібності; • для таких дітей характерним є чергування позитивних циклів з підйомом працездатності з негативними циклами, в ході яких «усе валиться з рук»; • навчальна діяльність холерика в період піднесення характеризується творчістю, логічністю, самостійністю, у період спаду має сумбурний характер 	<ul style="list-style-type: none"> • Заохочувати цілеспрямованість та енергійність; • формувати адекватну самооцінку; • ураховувати позитивне ставлення до всього нового
Сангвінічний	<ul style="list-style-type: none"> • Відповіді вирізняються обдуманістю, аргументованістю (пояснюється їхньою сильною, урівноваженою нервовою системою); • вирізняються високою швидкістю реакції на те, що відбувається навколо них у процесі навчальної діяльності; • характеризуються відносною стабільністю своєї працездатності 	<ul style="list-style-type: none"> • Боротися з їхнім прагненням швидко досягати мети з униканням перешкод; • заохочувати оптимізм і працездатність
Флегматичний	<ul style="list-style-type: none"> • Мають високу працездатність, але повільно реагують на все, що відбувається навколо них, і вирізняються небалакучістю, що іноді створює Ілюзію недостатнього засвоєння ними навчального матеріалу; • міцно запам'ятовують усе засвоєне і довго зберігають у пам'яті вивчений матеріал 	<ul style="list-style-type: none"> • Розвивати комунікативні властивості; • спиратися на дуже велике терпіння для досягнення складних цілей
Меланхолійний	<ul style="list-style-type: none"> • Мають слабку нервову систему і підвищену чутливість, тому, опинившись у ситуації несподіваного питання, можуть впасти у «ступор», розгубитися навіть у разі знання навчального матеріалу; • швидко втомлюються і втрачають працездатність; • невпевнені в собі, звідси занижена самооцінка; • часто мають яскраво виражені художні та інтелектуальні здібності 	<ul style="list-style-type: none"> • Формувати впевненість у собі; • спиратися на доброзичливість і м'якість; • ураховувати глибину і тривалість емоційних переживань

Список використаних джерел:

1. Скребець В.О. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. 3-тє вид., перекладене з рос., перероблене та доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 192 с.
2. Селезньова С., Цілик Н., Воронович О. Технологія виховання успішної особистості // Початкова школа № 7, 2008. – С. 46-48.
3. Фурман А.В. Психодіагностика особистісної адаптованості: Наукове видання. – 2-ге вид., скор. – Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 64 с.
4. Посібник з психології та педагогіки для проведення практичних робіт при використанні психодіагностичних методик: На допомогу викладачам, студентам, шкільним психологам та шкільним лікарям / Укл. Скрипченко О.В., Скрипченко Л.О., Співак Н.В., Анріяшина Н.В., Вовчик-Блакітна О.О., Волошина В.В. – К., 2008 – 93с.
5. Сарапулова Є. Темперамент видозміні не підлягає // Психолого-педагогічний практикум // Початкова школа – 2004. – №10. – С. 23-28.

Лесик Д.С.

студент,

Луцький педагогічний коледж

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВПЛИВУ
ІНДИВІДУАЛЬНО-ТИПОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УЧНЯ
НА УСПІШНІСТЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

1. Проблема індивідуально-типологічних особливостей в психолого-педагогічній практиці

Сучасний учитель має бути обізнаний з досягненнями не тільки загальної, вікової, педагогічної психології, а й з основами психофізіології та її розділами, віковою психофізіологією, нейропсихологією. Стан здоров'я дітей в сучасному суспільстві досить тривожний. В Україні серед семилітніх дітей здоровий кожен четвертий і на 1000 дітей припадає майже 1460 різноманітних захворювань [1].

Мета дослідження дітей початкових класів – показ природних маркерів їхнього психофізіологічного розвитку на стадії конкретних операцій людини для їх використання вчителями у побудові навчального процесу в початковій школі.

Перший маркер – це біологічна або соматична, зрілість. Отже, всі процеси, які відбуваються у дитини, мають бути «завершеними» до того чи іншого періоду її життя. Тому різноманітні випередження психофізіологічного розвитку дитини несуть в собі певну небезпеку для здоров'я і можуть спричинити зародження різноманітних порушень, які з часом перетворюються на серйозні психічні чи соматичні захворювання [2].

Другий маркер – це гармонічність фізичного розвитку дитини. Проведеними дослідженнями встановлено загальні параметри фізичного розвитку організму дитини. Традиційні таблиці зросту, ваги, об'єму легень, кількості постійних зубів, має допомогти зрозуміти причини тих чи інших дитячих негараздів у психомоторній та пізнавальній діяльності [2].